

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Gülderen YARLI
Van Milletvekili

Van'da yapısal sorunların yarattığı mağduriyetler her geçen gün artarak yaşamı zorlaştırmaktadır. Van Su ve Kanalizasyon İdaresi (VASKİ) tarafından uygulanan yüksek zam oranları, sık sık yaşanan su kesintileri, fiilen abone olmayan yurttaşlara fatura gönderilmesi ve her ay düzenli olarak gelen yüksek fatura şikâyetleri kamuoyuna da yansımaktadır. Van merkez başta olmak üzere ilçe ve kırsal yerleşimlerin tamamında su sorunu kriz boyutuna ulaşmıştır.

İl genelinde uzun yıllardır çözülemeyen altyapı eksiklikleri, plansız kentleşme ve çevresel ihmaller nedeniyle yurttaşlar ciddi mağduriyetler yaşamaktadır. Merkez ilçeler ve kırsal mahalleler dâhil olmak üzere birçok yerleşim yerinde kanalizasyon ve atık su altyapısı bulunmamakta ya da mevcut sistemler eski ve yetersiz durumdadır. Atık suların arıtılmadan dere yataklarına, tarım alanlarına ve yerleşim çevresine bırakıldığına ilişkin şikâyetler artmakta, bu durum çevre kirliliği ve halk sağlığı açısından ciddi riskler doğurmaktadır. Özellikle Erciş ilçesinde su, kanalizasyon ve çevre sağlığına ilişkin sorunlar halk sağlığını tehdit edecek boyutlara ulaşmıştır.

Erciş ilçesinin içme ve tarımsal su ihtiyacını karşılamak amacıyla inşa edilen Morgedik Barajı'nın bu sorunları çözeceği ifade edilmiş olmasına rağmen, barajın yapım sürecinde ve sonrasında ciddi ekolojik tahribat meydana geldiği, buna karşın ilçede su kesintilerinin devam ettiği, yağışlı havalarda musluklardan çamurlu ve kirli su aktığı belirtilmektedir. Tarafıma aktarılan bilgilere göre; Çelebibağ Mahallesi başta olmak üzere birçok mahallede Morgedik Barajı ve VASKİ kaynaklı içme suyu ve kanalizasyon altyapı sorunları sürmektedir. Morgedik Barajı'ndan Erciş'e gelen su hattının regülatör ile baraj arasındaki yaklaşık 8,9 kilometrelik kısmının açıkta olduğu, bunun hijyen ve güvenlik sorunlarına yol açtığı ve hattın kapalı sisteme alınması için Devlet Su İşleri tarafından acilen çalışma yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bazı mahallelere sondaj kuyuları aracılığıyla su verildiği, bu nedenle elektrik kesintilerinde suyun da kesildiği aktarılmaktadır.

Öte yandan Çelebibağ Mahallesi başta olmak üzere birçok mahallede kanalizasyon altyapısının yetersiz olması nedeniyle atık sular sağlıklı şekilde bertaraf edilememekte; koku, çevre kirliliği ve hastalık riski ortaya çıkmaktadır. Mahalle sakinlerinin sorunlara ilişkin defalarca başvuruda bulunmasına rağmen kalıcı bir çözüm üretilmediği, benzer sorunların Van'ın kırsal mahallelerinde de yaygın olduğu belirtilmektedir. İl genelinde devam eden altyapı eksiklikleri yaşam kalitesini ciddi biçimde düşürmektedir.

Bunun yanı sıra Morgedik Barajı çevresinde gerekli can güvenliği önlemlerinin alınmadığı, baraj göleti ve bağlantılı sulama kanallarında yaşanan ihmaller sonucu çocuk ölümleri dâhil olmak üzere ciddi kayıplar yaşandığı kamuoyuna yansımıştır. 2019 yılında Evin Çiçek'in baraj göletinde boğularak, Muhammed Ali Çiçek'in ise baraj kapsamında kurulan yüksek gerilim hattına kapılarak hayatını kaybettiği bilinmektedir. Van 2. İdare Mahkemesi dosyasına giren bilirkişi raporunda; baraj çevresinde tel, çit, korkuluk ve uyarı levhalarının bulunmadığı, gerekli denetim ve güvenlik önlemlerinin alınmadığı ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün yüzde 60 oranında kusurlu olduğu açıkça tespit edilmiştir. Yaşanan olaylara dair hukuki sürecin halen devam ettiği de basında yer almıştır.

Bu bağlamda;

1. Van genelinde ve Erciş ilçesi özelinde yaşanan içme suyu kesintilerinin nedenleri nelerdir? Morgedik Barajı'nın faaliyette olmasına rağmen ilçede su krizinin sürmesinin gerekçesi nedir?
2. Morgedik Barajı'ndan Erciş'e gelen ve açıkta olduğu belirtilen 8,9 km'lik içme suyu hattının kapalı sisteme alınması için DSİ tarafından bugüne kadar hangi çalışmalar yapılmıştır? Bu konuda bir yatırım programı bulunmakta mıdır?
3. Yağışlı havalarda musluklardan çamurlu ve kirli su akmasının nedeni nedir? İçme suyunun sağlık standartlarına uygunluğuna ilişkin en son analizler ne zaman yapılmıştır?
4. Elektrik kesintilerinde suyun tamamen kesilmesine neden olan sondaj sistemi hangi mahallelerde kullanılmaktadır? Bu sistemin kalıcı çözüm olmadığı Bakanlığınızca kabul edilmekte midir?
5. Morgedik Barajı ve bağlantılı sulama kanalları çevresinde yaşanan ölümlerle ilgili olarak DSİ tarafından bugüne kadar hangi idari ve teknik önlemler alınmıştır?

6. Bilirkişi raporunda DSI'nin yüzde 60 kusurlu bulunduğu tespiti dikkate alındığında, sorumlular hakkında herhangi bir idari soruşturma başlatılmış mıdır?
7. Baraj göleti, sulama kanalları ve yüksek gerilim hatları çevresinde tel, çit, korkuluk ve uyarı levhalarının yerleştirilmesi için acil bir takvim oluşturulmuş mudur?
8. Morgedik Barajı'nın ekolojik etkilerine ilişkin Bakanlığımızca yapılmış bir izleme ve değerlendirme raporu bulunmakta mıdır? Bulunuyor ise kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?